Monitor Toegankelijkheid van Zorg

21 maart 2024

Inhoudsopgave

- Samenvatting
- Ziekteverzuim
- Huisartsen
- Actuele productie msz
- Wachttijden en werkvoorraad msz
- Wachtenden Wlz
- Wachttijden ggz

- Bijlage
- Gebruikte data en methodologie

Samenvatting monitor Toegankelijkheid van Zorg

Belangrijkste inzichten

februari 2024

De toegankelijkheid van zorg staat nog steeds onder druk. Ten opzichte van de vorige monitor zien we nog niet veel verbeteringen.

Een van de oorzaken van druk op de toegankelijkheid is het ziekteverzuim. Het ziekteverzuim is in alle sectoren nog steeds erg hoog, en is in december gestegen ten opzichte van november. Wel volgt het in 2023 weer het verloop van voor de pandemie. Het ligt echter structureel hoger. Dit komt door het langdurig ziekteverzuim, die na een lichte daling weer gestegen is.

Als we kijken naar de huisartsenzorg, dan zien we dat het aantal Nederlanders dat om zorgbemiddeling voor een huisarts vraagt is gestegen in 2023. Het beeld verschilt per regio. Ook zien we dat het aantal consulten en visites in januari 2024 hoger ligt dan een jaar geleden. Dit komt waarschijnlijk door de griepgolf.

In de msz zien we in de productiedata van 2023 dat het aantal patiënten dat ziekenhuiszorg ontving rond het niveau van 2019 lag. Dit geldt ook voor het aantal operaties. De productie in zbc's is sinds de coronapandemie gestegen en lag in de eerste helft van 2023 weer iets hoger dan het jaar ervoor, terwijl die in ziekenhuizen ongeveer gelijk is gebleven.

De wachttijden in de msz dalen licht in een aantal regio's. Ook de hoeveelheid nog te leveren zorg (ook wel 'werkvoorraad' genoemd) daalt licht in de meeste regio's. Om deze daling door te zetten blijft het noodzakelijk om transparantie in de regionale zorgcapaciteit én inzicht in het aantal wachtenden te hebben. Ingezette interventies om de wachttijden te reduceren dienen primair door zorgverzekeraars gemonitord en geëvalueerd te worden om blijvend resultaat te boeken.

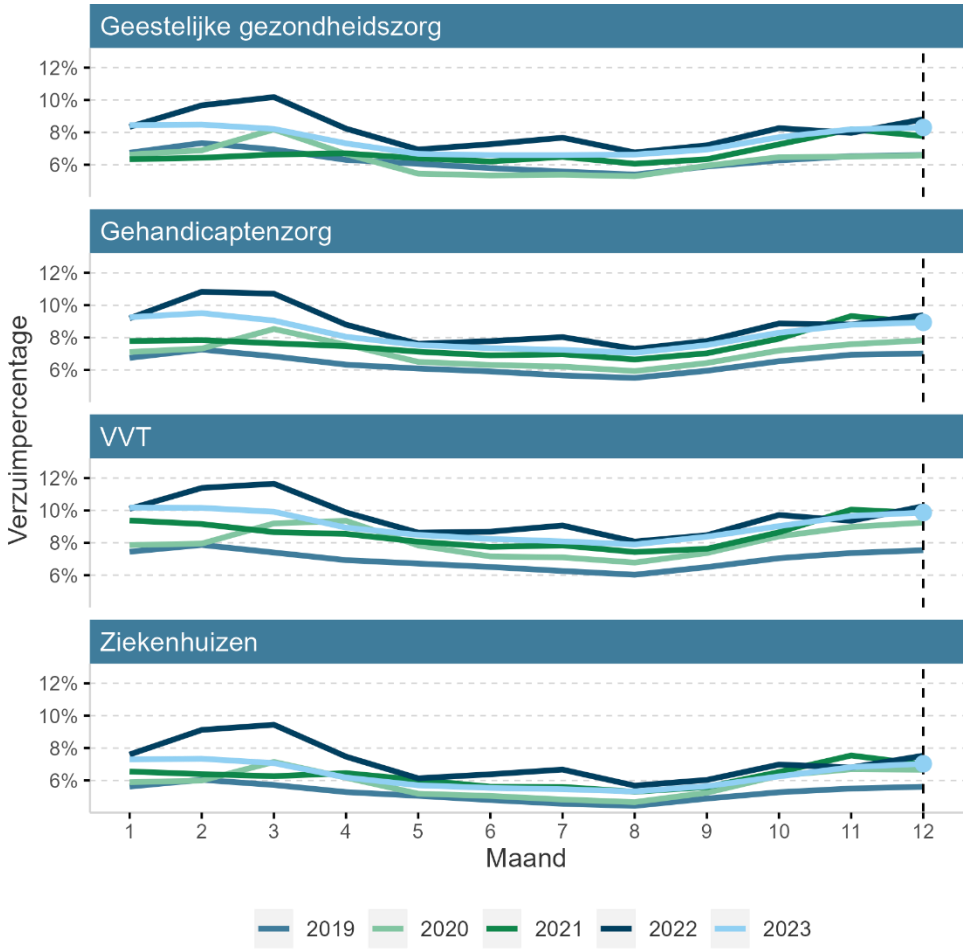
In de langdurige zorg zagen we vanaf juli weer een stijging in het totaal aantal wachtenden in de Wlz, die zich in augustus en september voortzette. Zo'n stijging zien we vaker in deze periode en hangt grotendeels samen met seizoenseffecten. De laatste maanden schommelt het aantal wachtenden, met in januari een daling. Kijken we naar de trend over de lange termijn dan zien we een stijgend aantal wachtenden in de Wlz.

De wachttijden in de ggz blijven hoog. De aanmeldwachttijd voor alle hoofddiagnosegroepen overschrijdt de Treeknorm. De hoogste wachttijd is voor de restgroep. Hieronder valt onder andere transgenderzorg. Van deze zorg is bekend dat de wachttijden vaak veel langer zijn dan bij andere diagnoses.

Klik hier om meer te lezen over de gebruikte data en methodologie

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim is in december gestegen

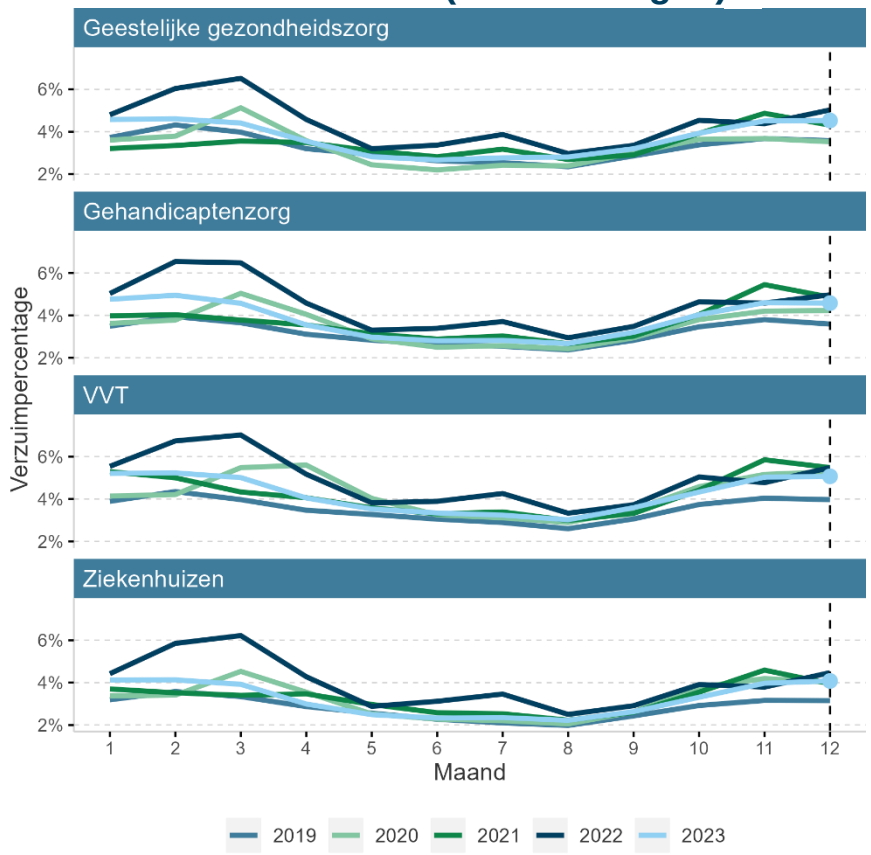
Het gemiddelde ziekteverzuim is in december nog steeds hoog, met percentages tussen de 7,0% en 9,9% in de verschillende sectoren. Wel volgt het ziekteverzuim in 2023 voor het eerst sinds de start van de pandemie weer het verloop dat we in de jaren daarvoor zagen. Hij ligt echter structureel hoger, wat met name komt door het hoge langdurig verzuim.

Het ziekteverzuim laat in alle sectoren een lichte stijging zien, die wordt veroorzaakt door het langdurend ziekteverzuim.

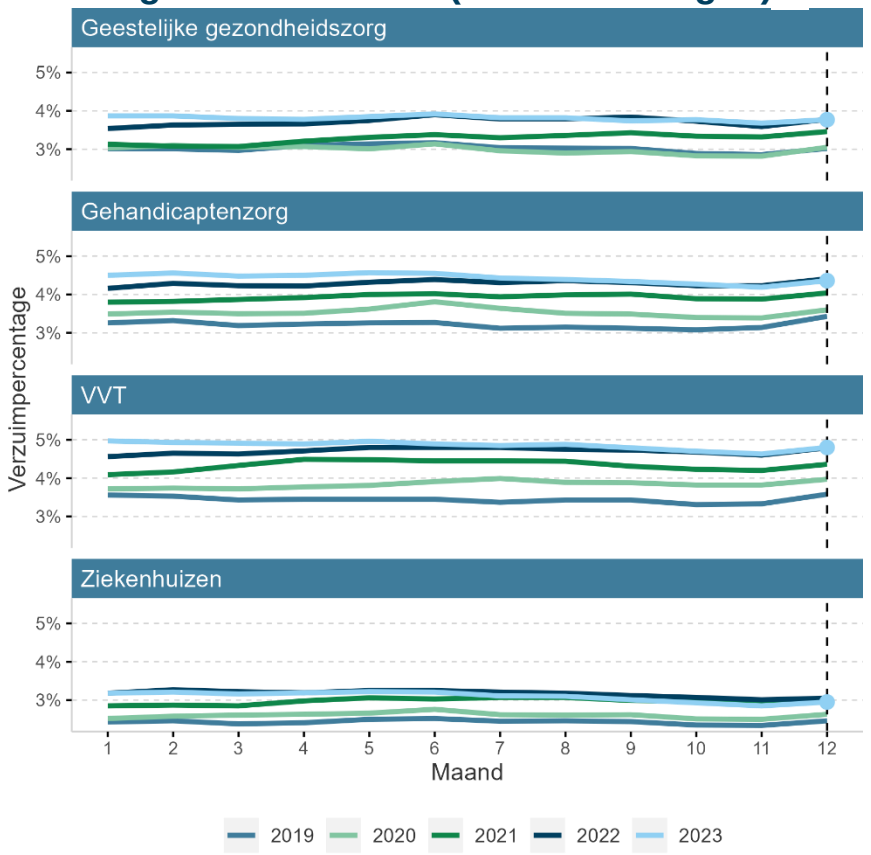
Bron data: Vernet
Data t/m december 2023

Het kortdurend ziekteverzuim is ongeveer gelijk gebleven en het langdurend ziekteverzuim is gestegen in december

Kortdurend verzuim (1 t/m 91 dagen)

Langdurend verzuim (92 t/m 730 dagen)

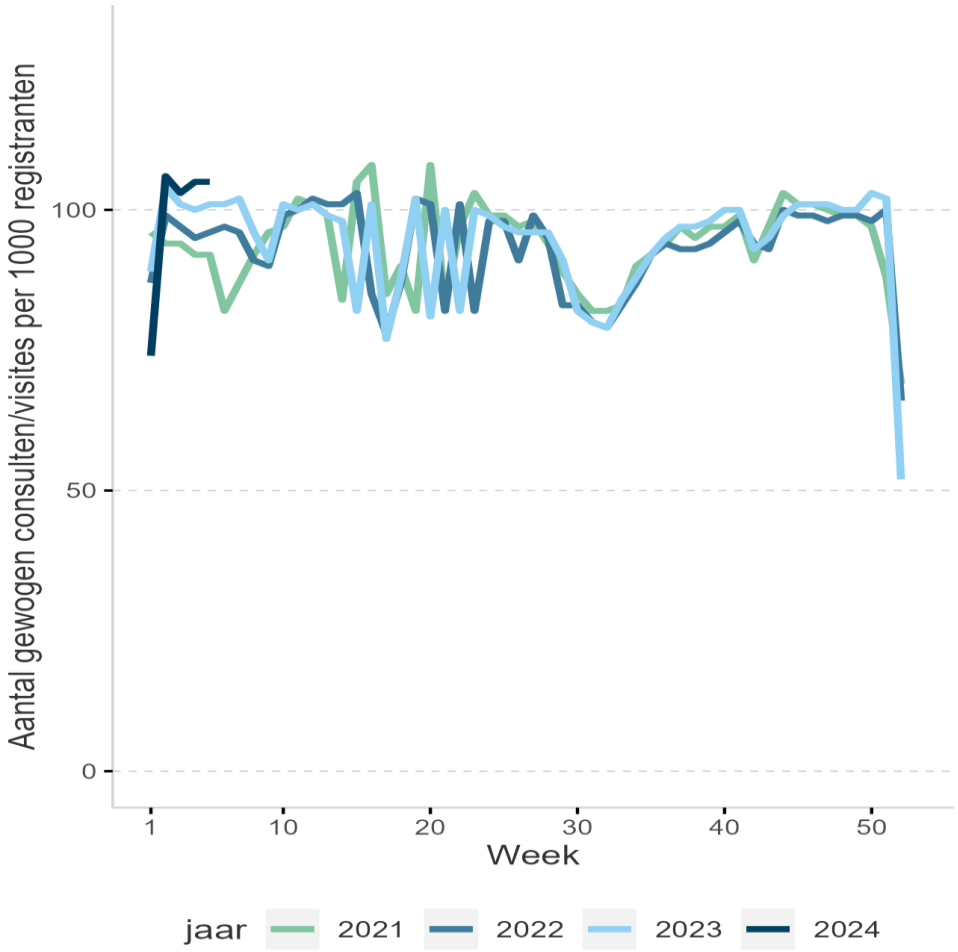
We zien in december dat het kortdurend ziekteverzuim in alle sectoren ongeveer gelijk is gebleven. Alleen de ziekenhuiszorg laat een lichte stijging zien. Ook zien we dat het ziekteverzuim voor het eerst sinds de start van de pandemie weer het verloop dat we in de jaren daarvoor zagen volgt.

Het langdurend ziekteverzuim is in december nog steeds duidelijk hoger dan voorgaande jaren en na een lichte daling in november weer gestegen. De hoogte is nog steeds zorgelijk.

Bron data: Vernet
Data t/m december 2023

Huisartsen

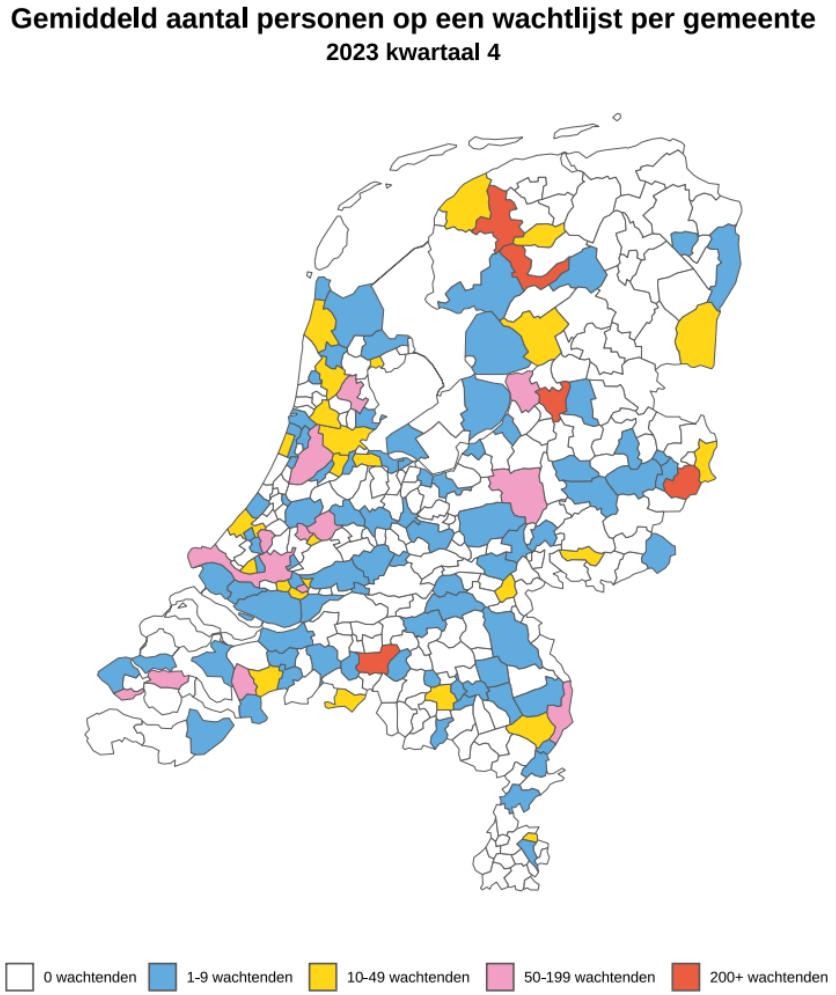
Aantal consulten/visites bij de huisarts ligt iets hoger dan vorig jaar

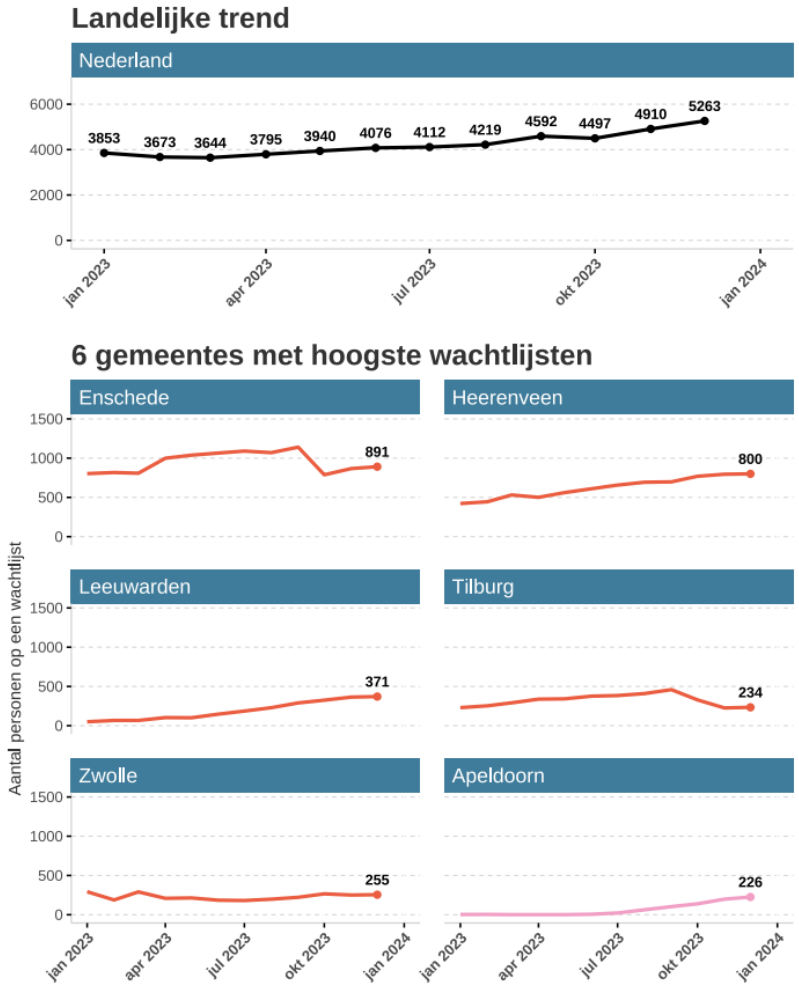

Eind vorig jaar lag het niveau van het aantal consulten/visites rond het niveau van de voorgaande jaren. Begin dit jaar zien we echter dat het niveau hoger ligt. Dit wordt waarschijnlijk veroorzaakt door de griepgolf van begin dit jaar. Vorige jaren was er ook een griepgolf, maar bleven mensen vanwege corona vaker thuis. Nu gaan ze weer naar de huisarts.

Bron data: Nivel
Data t/m week 5 2024

Stijging van aantal personen op wachtlijst* voor huisarts in 2023

Op de landkaart zijn de wachtlijsten* per gemeente inzichtelijk gemaakt voor kwartaal 4 van 2023.

Als landelijke trend zien we dat het aantal Nederlanders dat op een wachtlijst staat voor een (nieuwe) huisarts is gestegen in 2023.

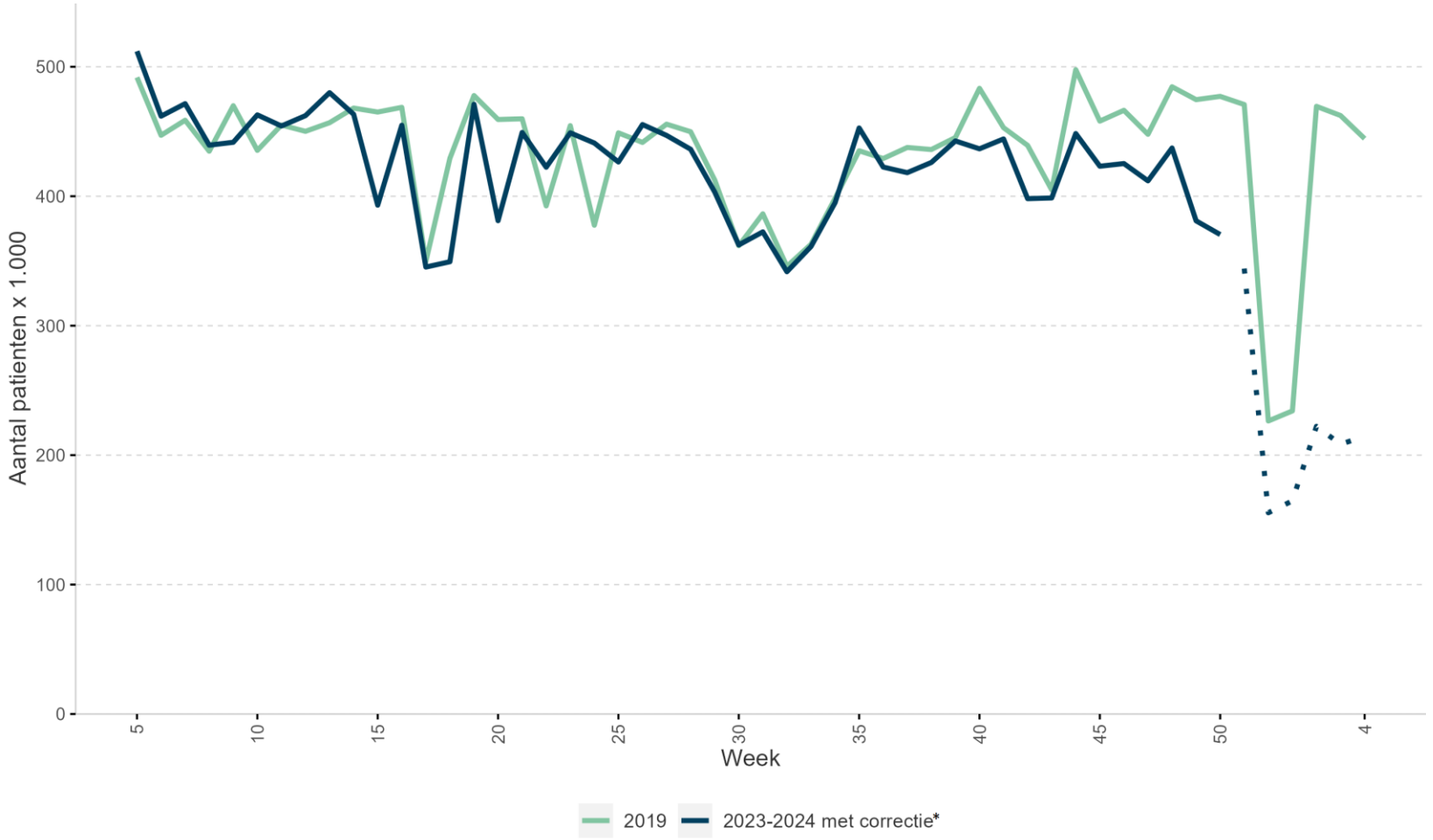
De zes gemeenten met de hoogste wachtlijsten in kwartaal 4 zijn Enschede, Heerenveen, Leeuwarden, Tilburg, Zwolle en Apeldoorn.

Bron data: Verzekeraars wachtlijsten
Data t/m december 2023

*Het aantal Nederlanders dat zich meldt voor zorgbemiddeling bij een zorgverzekeraar, als indicatie voor de vraag naar huisartsen in de regio.
De cijfers reflecteren niet het werkelijk aantal Nederlanders zonder huisarts.

Actuele productie msz

Het aantal patiënten in zorg per week in ziekenhuizen ligt in 2023 rond het niveau van 2019

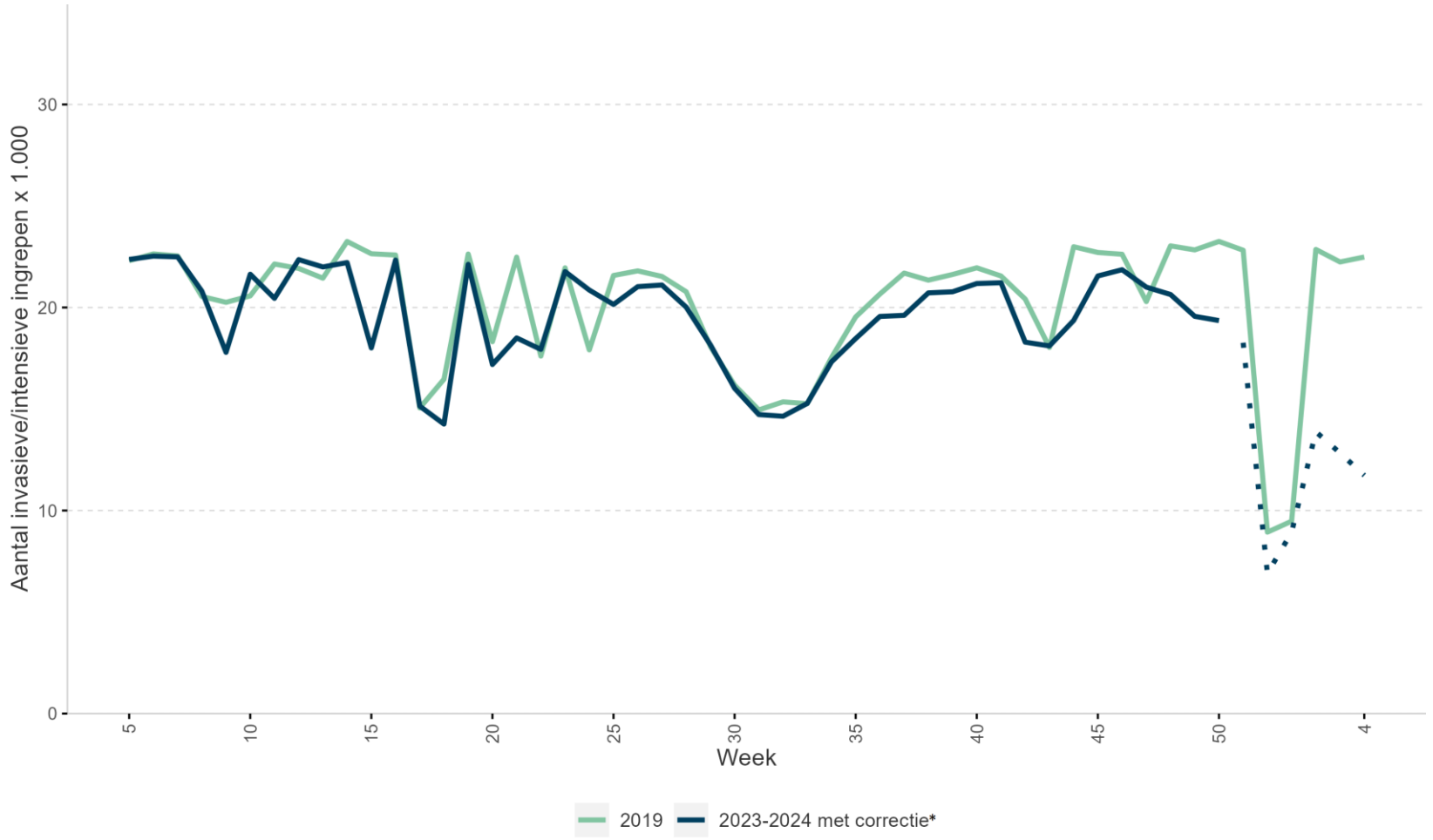
We zien dat het aantal patiënten in zorg in ziekenhuizen, dus iedereen met bijvoorbeeld minimaal een poliklinisch contact in het ziekenhuis, in 2023 rond het niveau van 2019 ligt. De dip aan het einde van het jaar wordt veroorzaakt door de kerstvakantie en zien we ieder jaar.

De daling in de laatste weken wordt waarschijnlijk veroorzaakt doordat de correctiefactoren tijdelijk achterlopen vanwege een verandering van de datastructuur.

Bron data: DHD
Data t/m week 4 2024

* De stippellijn geeft de onzekerheid in de laatste maand weer.

Het aantal operaties in ziekenhuizen ligt in 2023 rond het niveau van 2019

Het aantal invasieve/intensieve ingrepen ligt in 2023 rond het niveau van 2019. De dip aan het einde van het jaar wordt veroorzaakt door de kerstvakantie en zien we ieder jaar.

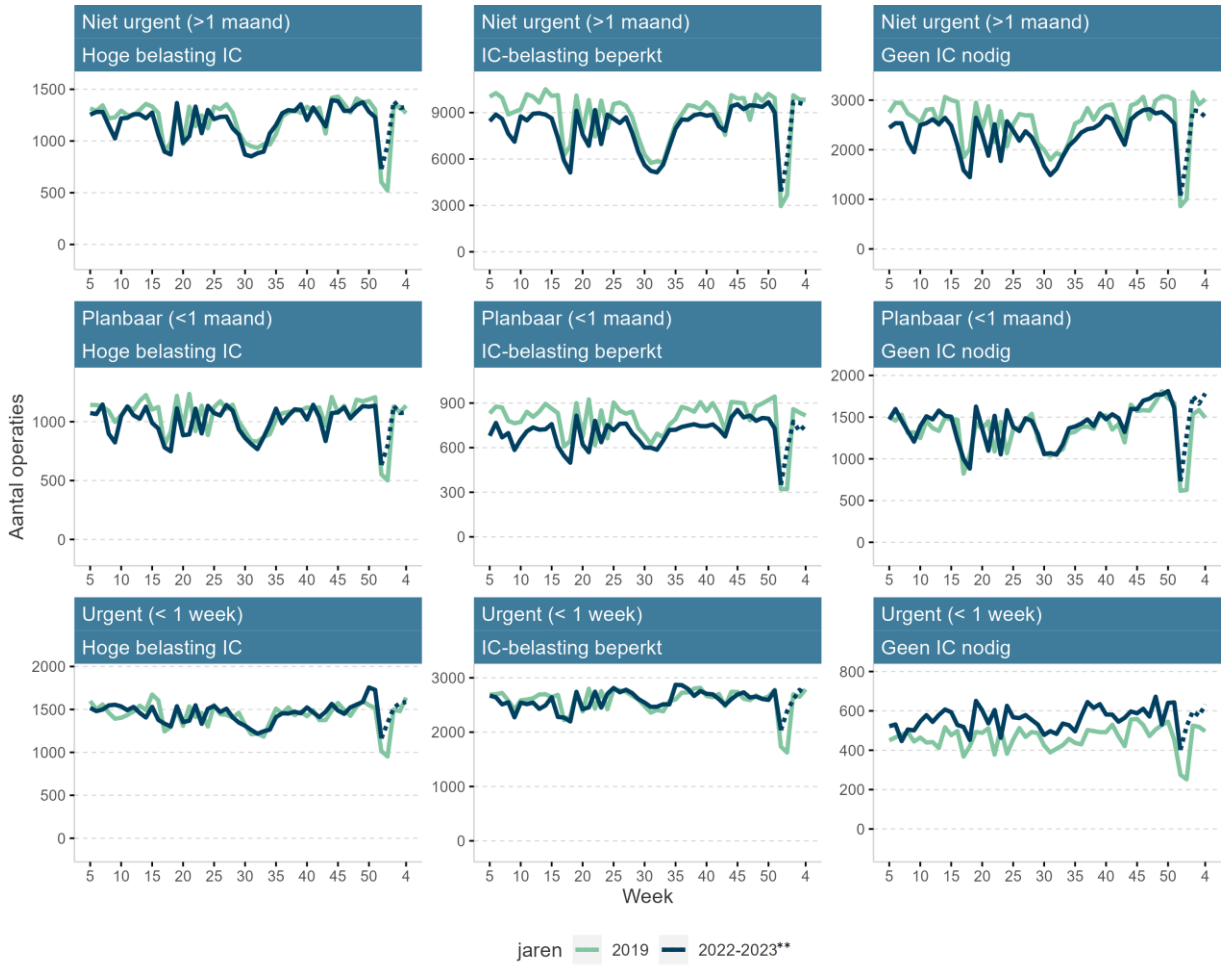
Klik hier voor een uitsplitsing per specialisme.

De daling in de laatste weken wordt waarschijnlijk veroorzaakt doordat de correctiefactoren tijdelijk achterlopen vanwege een verandering van de datastructuur.

Bron data: DHD
Data t/m week 4 2024

* De stippellijn geeft de onzekerheid in de laatste maand weer.

Meeste zorg in 2023 rond het niveau van 2019

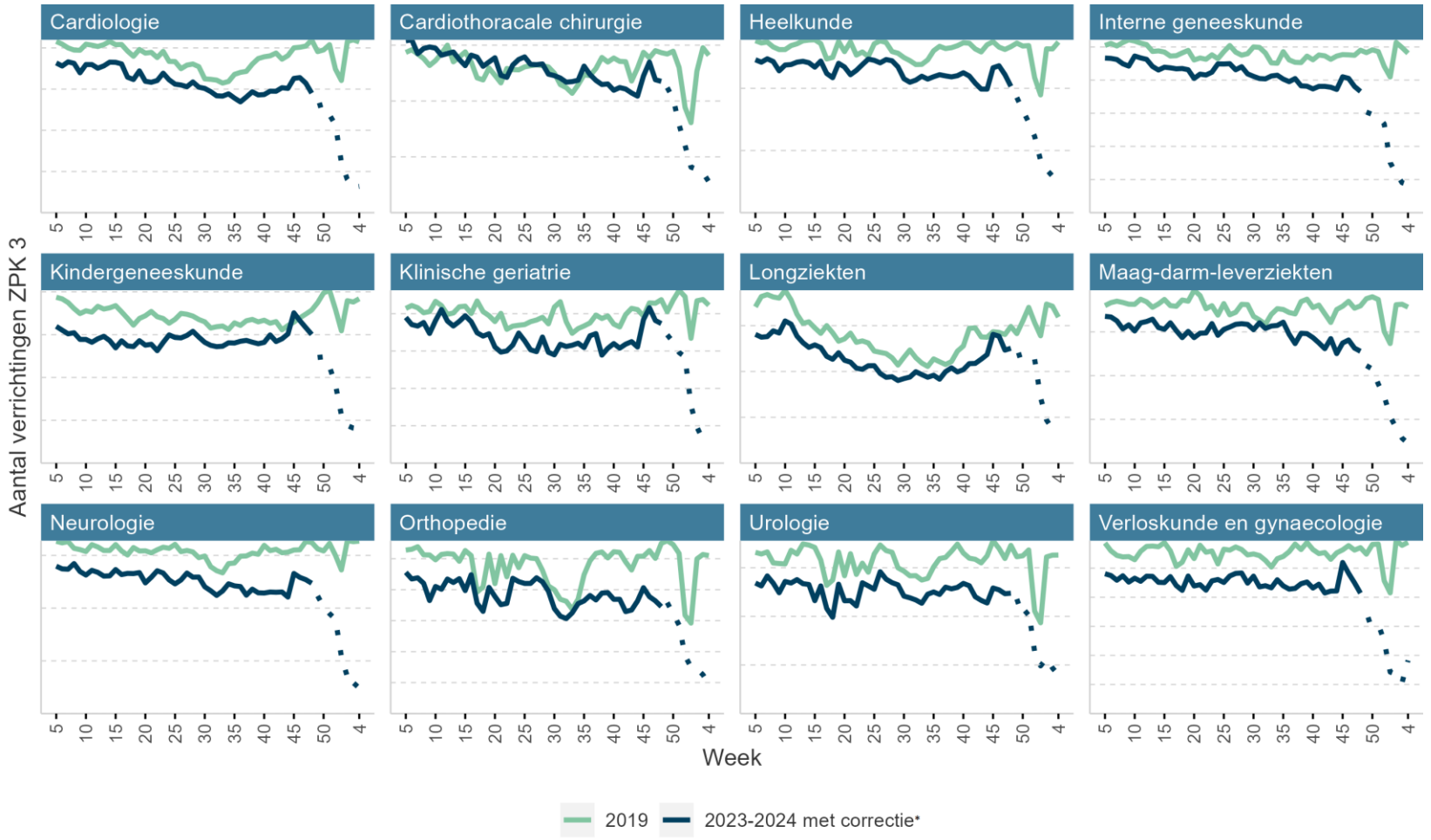

We zagen in 2023 dat de meest zorg* rond het niveau van 2019 lag. Alleen de urgente zorg waar geen IC voor nodig was lag boven het niveau van 2019. De niet urgente zorg zonder IC en de planbare zorg met beperkte IC-belasting lagen net onder het niveau van 2019.

Bron data: DHD
Data t/m week 4 2024

*Om de data te kunnen splitsen is een oudere urgentieclassificatie gebruikt dan de U1 t/m U5 die nu veel gebruikt wordt, waardoor de tijdsaanduidingen net iets verschillen
**De stippellijn geeft de onzekerheid in de laatste maand weer

Het aantal klinische opnames in ziekenhuizen ligt in 2023 onder het niveau van 2019

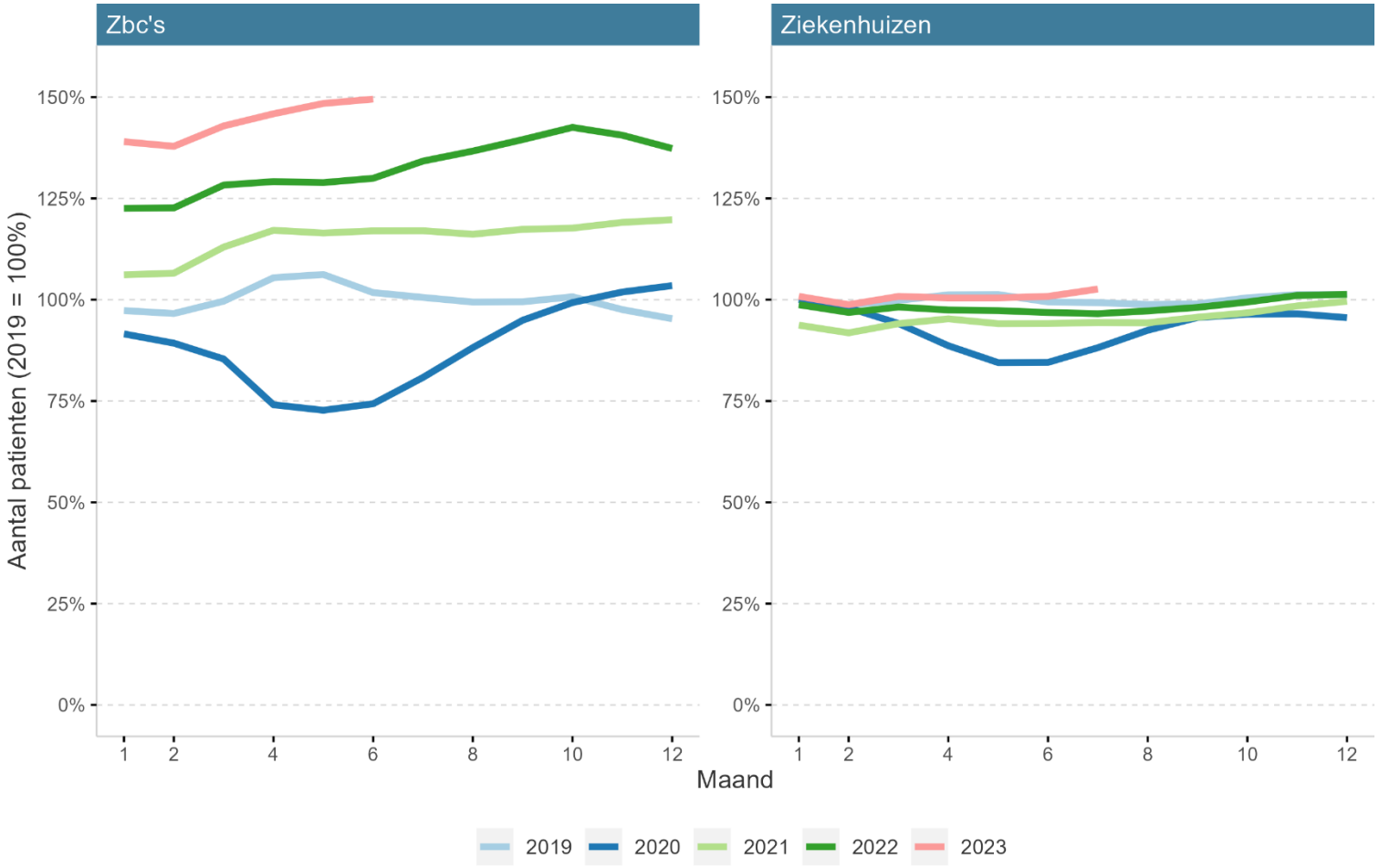
We zien dat het aantal klinische opnames voor de getoonde specialismen in 2023 onder het niveau van 2019 ligt, met uitzondering van cardiothoracale chirurgie. Dit komt waarschijnlijk omdat er vaker wordt gekozen voor een dagbehandeling dan in 2019.

De daling in de laatste weken wordt waarschijnlijk veroorzaakt doordat de correctiefactoren tijdelijk achterlopen vanwege een verandering van de datastructuur.

Bron data: DHD
Data t/m week 4 2024

* De stippellijn geeft de onzekerheid in de laatste maand weer.

Aantal patiënten zbc’s eerste helft van 2023 weer iets gegroeid ten opzichte van eerdere jaren

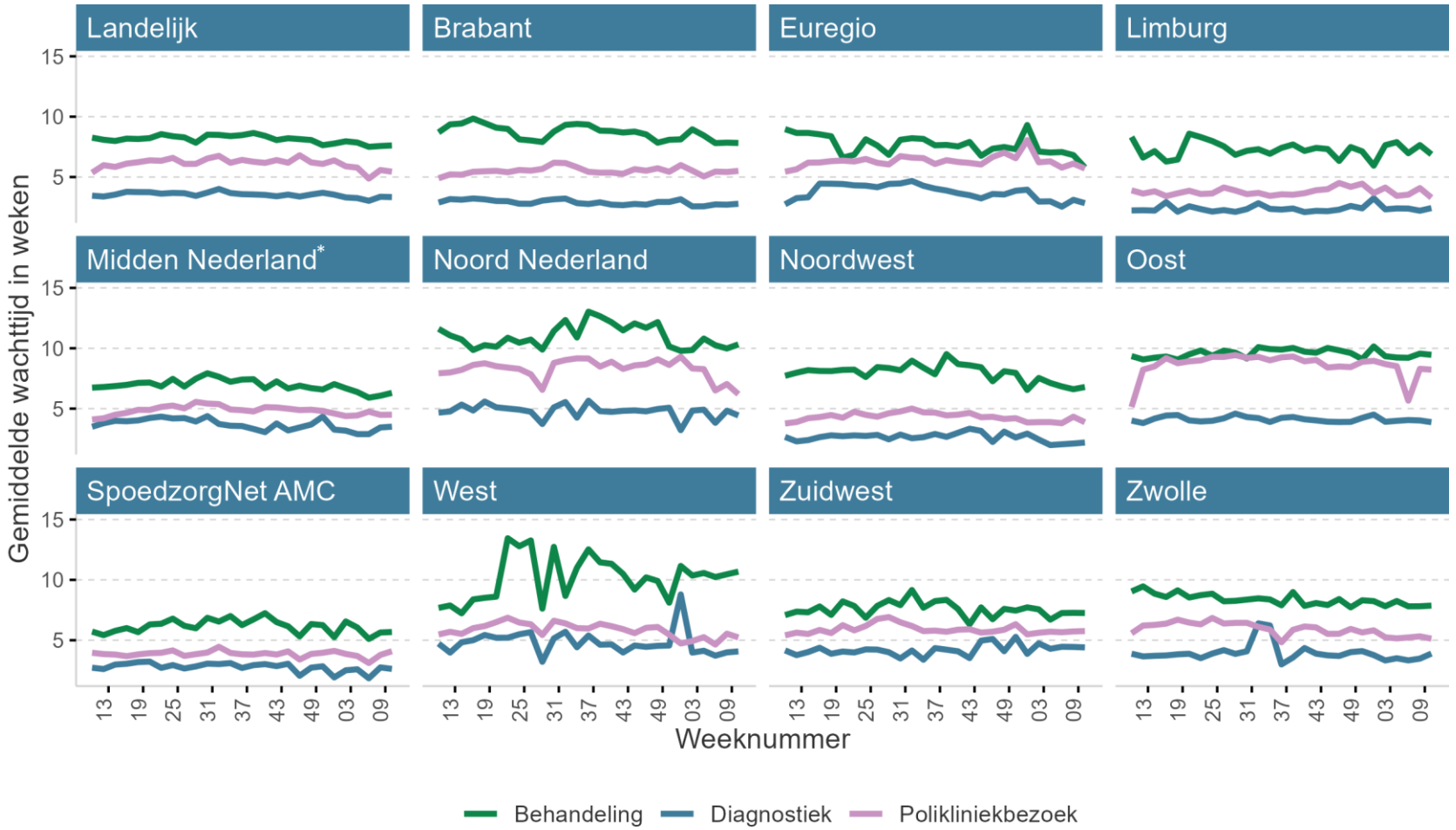
We zien dat het aantal patiënten in zbc’s ten opzichte van voorgaande jaren gegroeid is, en in de eerste helft van 2023 weer een stijging laat zien.

Als we kijken naar ziekenhuizen dan zien we dat het aantal patiënten ongeveer gelijk is gebleven door de jaren heen.

Bron data: DIS
Data t/m juni 2023

Wachttijden en werkvoorraad msz

Wachttijden msz licht gedaald in sommige regio's

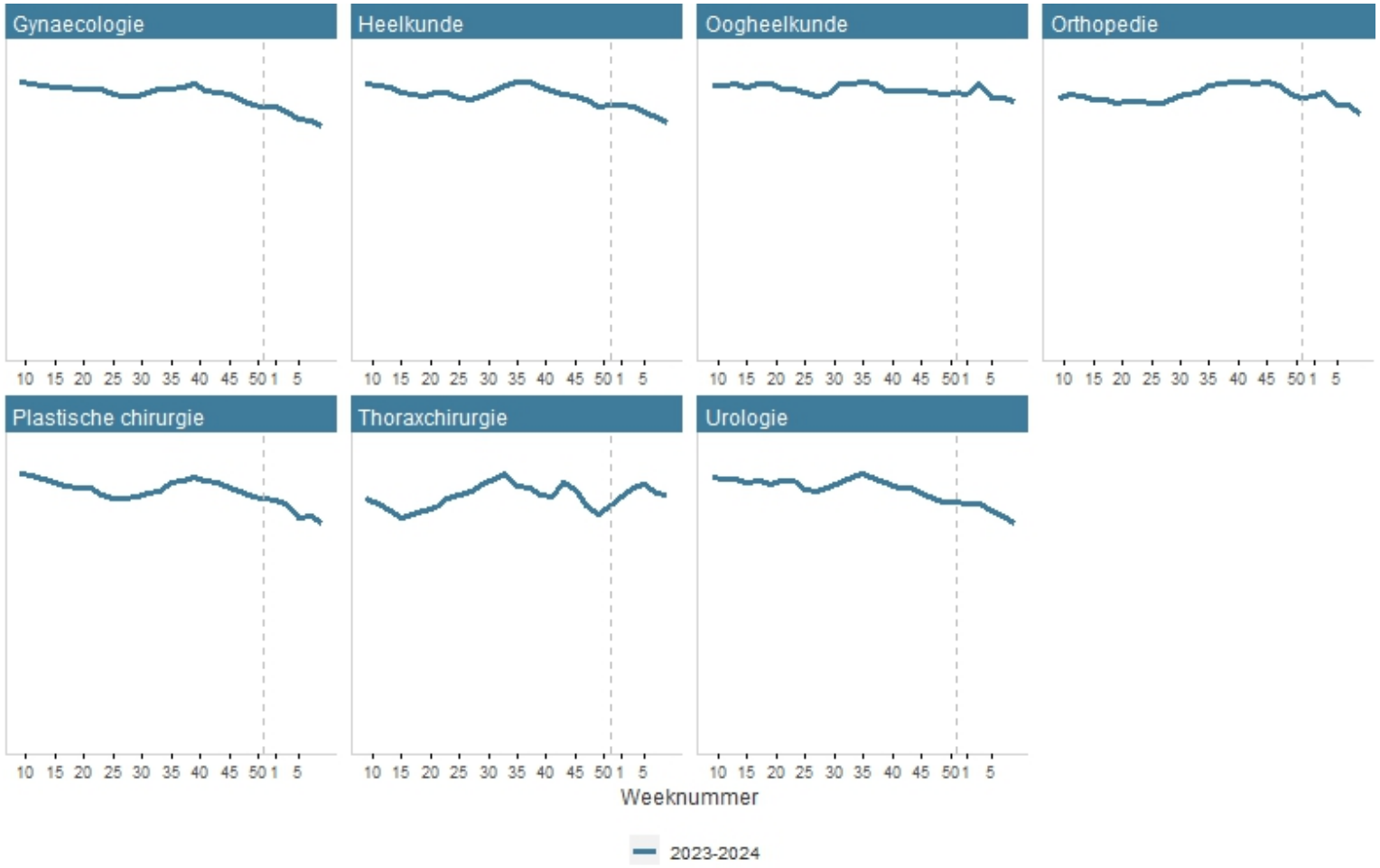

De wachttijden in de msz laten in sommige regio's een lichte daling zien. Deze is voor behandelwachttijden duidelijker zichtbaar als we naar een langere periode kijken. Om deze daling door te zetten blijft het noodzakelijk om transparantie in de regionale zorgcapaciteit én inzicht in het aantal wachtenden te hebben. Ingezette interventies om de wachttijden te reduceren dienen gemonitord en geëvalueerd te worden om blijvend resultaat te boeken. Wij verwachten van zorgaanbieders en zorgverzekeraars dat zij de toegankelijkheid msz blijven prioriteren en agenderen.

Bron data: NZa
Data t/m 5 maart 2024

*In Midden Nederland is een ziekenhuis uit de selectie gehaald vanwege te grote afwijkingen die het beeld vertroebelen.

De werkvoorraad (nog te leveren zorg) daalt licht bij de meeste specialismen

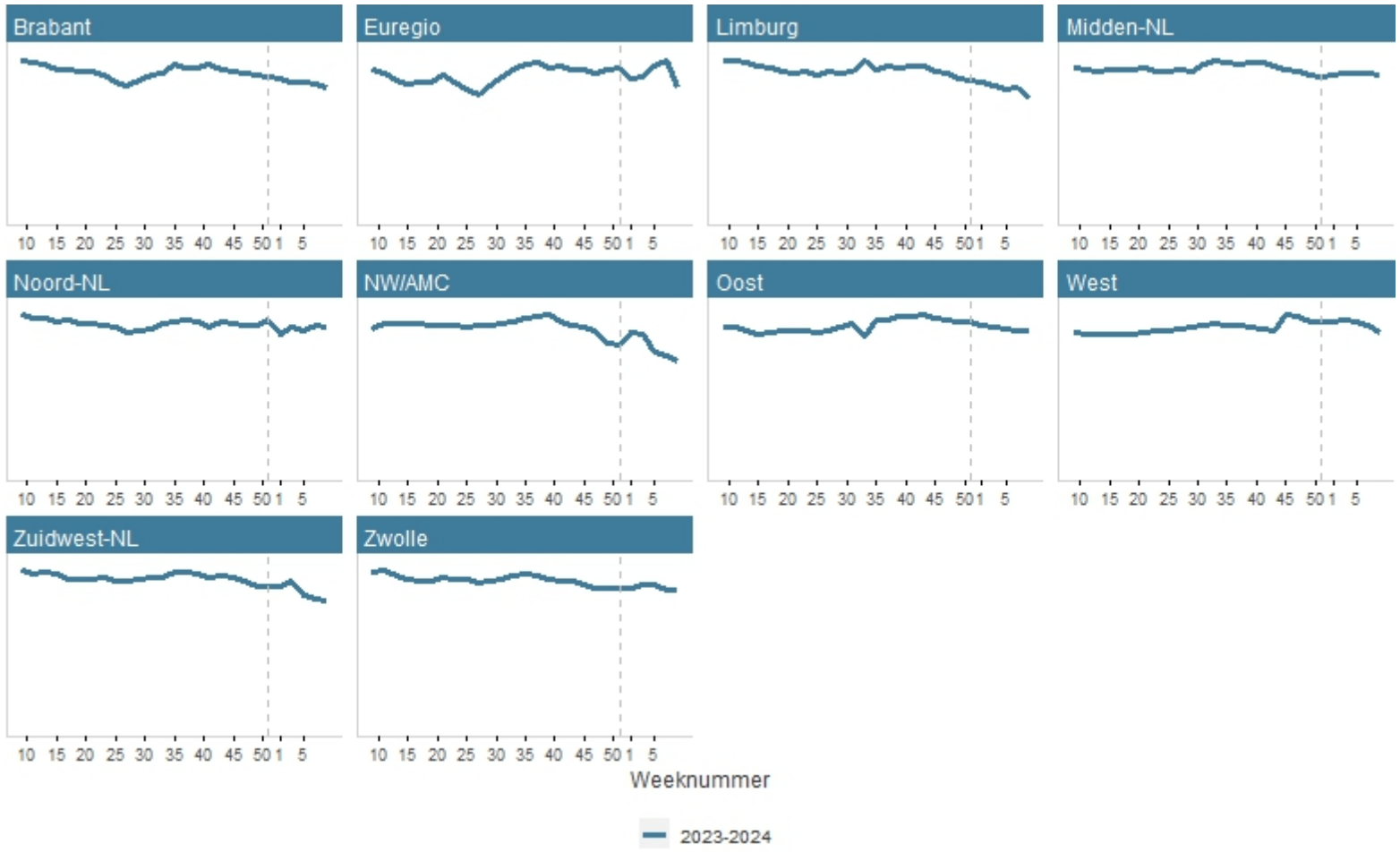
We zien hier de huidige werkvoorraad* in aantal operatie-uren voor een subselectie van specialismen.

We zien voor bijna alle getoonde specialismen** een dalende trend in de werkvoorraad.

Bron data: Zorgbeeld
Data t/m 4 maart 2024

*Het aantal aanleverende ziekenhuizen kan per specialisme verschillen. Bij thorax zijn er bijv. maar een beperkt aantal ziekenhuizen die de zorg leveren.
**De werkvoorraad is qua hoogte niet tussen specialismen te vergelijken.

De werkvoorraad (nog te leveren zorg) daalt licht in de meeste regio's

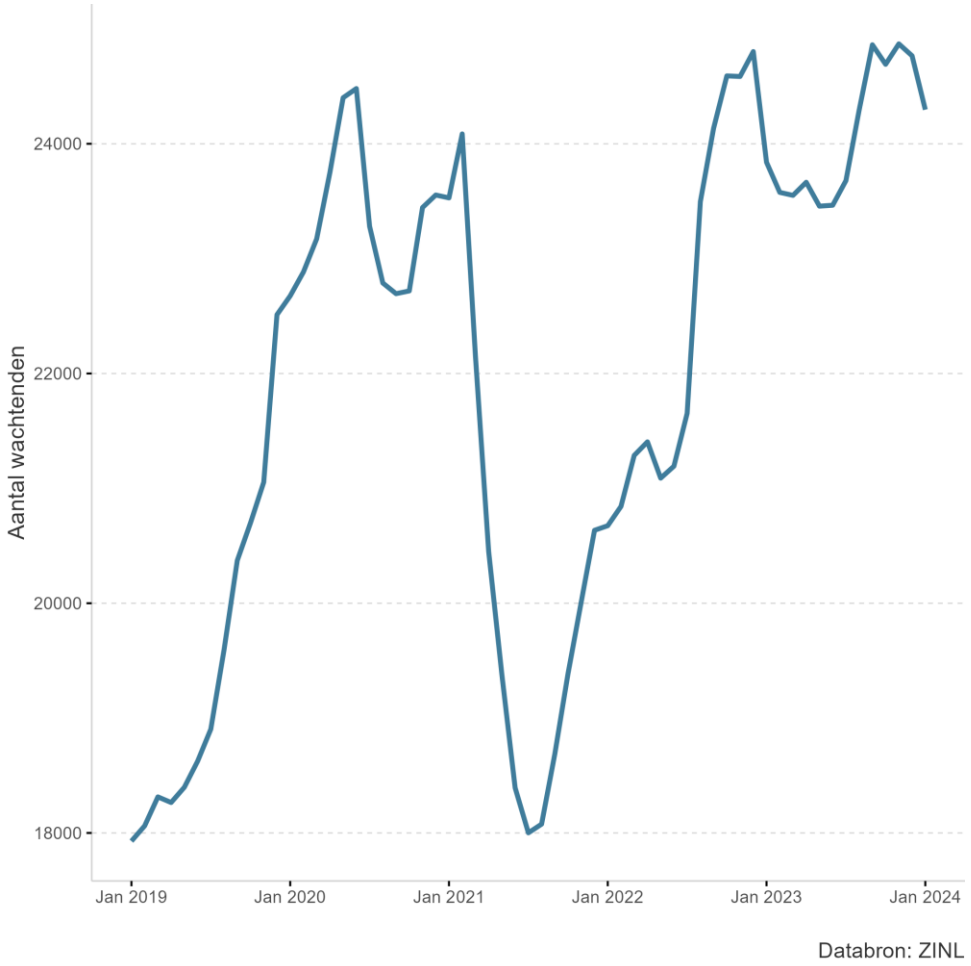
Kijken we naar de werkvoorraad* per regio dan zien we in de meeste regio's een licht dalende lijn**.

Bron data: Zorgbeeld
Data t/m 4 maart 2024

*De data gaat alleen over de specialismen zoals te zien op de vorige pagina.
**De werkvoorraad is qua hoogte niet tussen regio's te vergelijken.

Wachtenden Wlz

Aantal wachtenden in de Wlz* daalt in januari

In het eerste kwartaal van dit jaar zagen we een daling in het totaal aantal personen met een Wlz indicatie die op een wachtlijst staan. Vanaf juli is er weer een stijging te zien in het totaal aantal wachtenden. Deze stijging zet zich in augustus en september voort. Zo'n stijging zien we vaker in deze periode en hangt grotendeels samen met seizoenseffecten. De laatste maanden schommelt het aantal wachtenden, met in januari een daling.

Kijken we naar de trend over de lange termijn dan zien we een stijgend aantal wachtenden in de Wlz.

Bron data: ZINL
Data t/m januari 2024

* Het aantal wachtenden in de Wlz omvat het aantal wachtenden in de V&V, ghz en langdurige ggz.

Wachttijden ggz

Aanmeldwachttijden in de ggz blijven hoog

Diagnosegroep	202212	202305	202312
Andere problemen	12	11	8
Angst	12	13	12
Basis GGZ	9	10	10
Bipolair	12	14	11
Depressie	12	12	12
Diagnose onbekend	12	11	14
Eetstoornissen	11	14	15
Middelgerelateerd en verslaving	6	7	10
Neurobiologische ontwikkelingsstoornissen	16	17	14
Neurocognitieve stoornissen	6	14	12
Obsessief-compulsief	14	15	12
Persoonlijkheid	13	15	15
Restgroep	18	36	17
Schizofrenie	7	11	7
Somatische symptoomstoornissen	12	14	10
Trauma	14	14	13

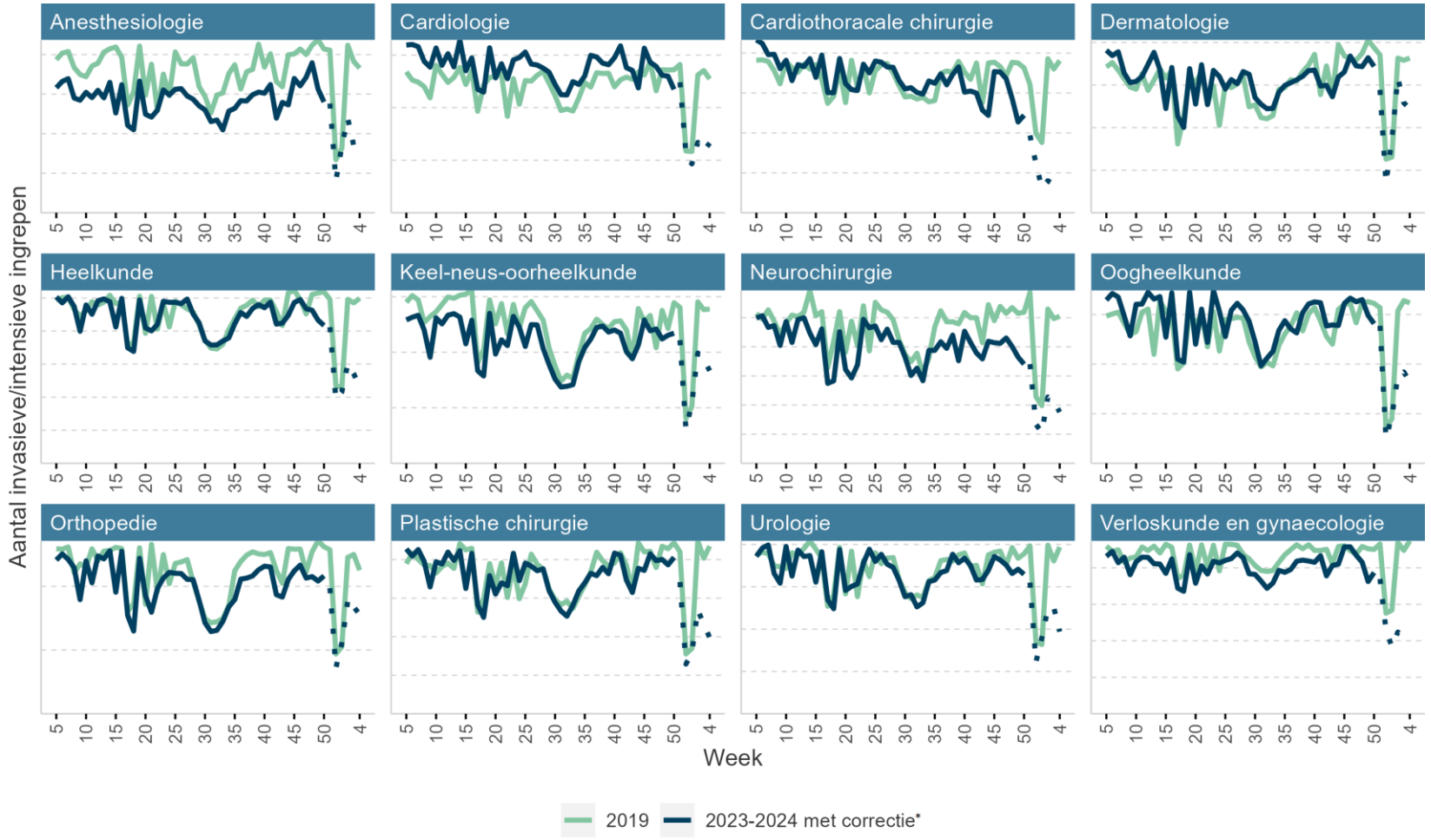
We zien hier de landelijk gemiddelde aanmeldwachttijd per hoofddiagnosegroep in de ggz.

De Treeknorm voor de aanmeldwachttijd is 4 weken. We zien dat de Treeknorm voor alle hoofddiagnosegroepen overschreden wordt. De hoogste wachttijd is voor de restgroep. Hieronder valt onder andere transgenderzorg. Van deze zorg is bekend dat de wachttijden vaak veel langer zijn dan bij andere diagnoses.

Bron data: NZa
Data t/m december 2023

Bijlage

Het aantal operaties in ziekenhuizen ligt in 2023 rond het niveau van 2019

We zien dat het aantal operaties voor de getoonde specialismen in 2023 rond het niveau van 2019 ligt. Alleen anesthesiologie en neurochirurgie liggen onder het niveau van 2019, terwijl cardiologie iets boven het niveau van 2019 ligt.

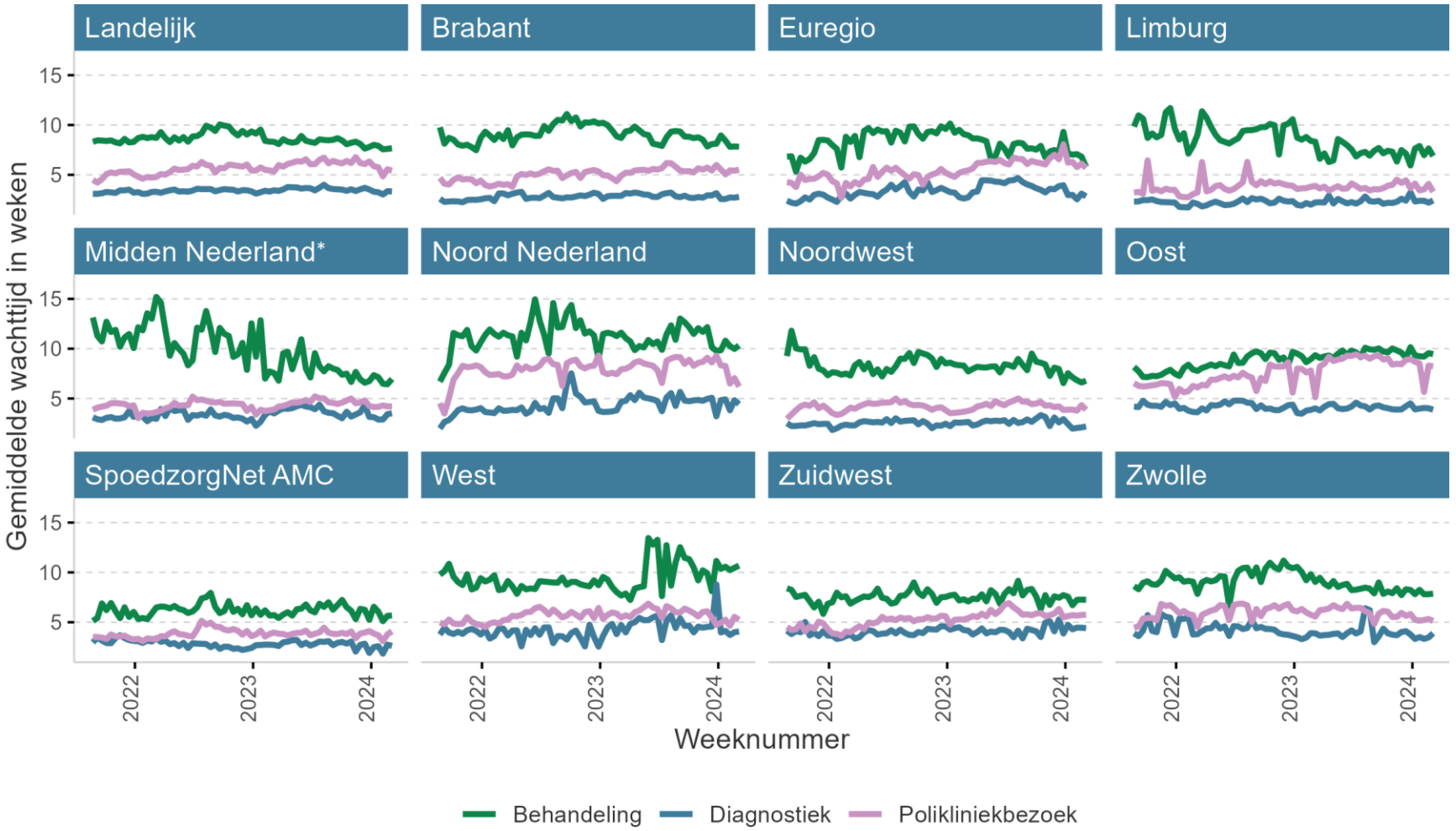
De daling in de laatste weken wordt waarschijnlijk veroorzaakt doordat de correctiefactoren tijdelijk achterlopen vanwege een verandering van de datastructuur.

Bron data: DHD
Data t/m week 4 2024

* De stippellijn geeft de onzekerheid in de laatste maand weer.

Terug naar overzichtsslide

De behandelwachttijden msz dalen in de meeste regio's

Als we naar de lange termijn kijken zien we dat er een dalende trend zit in de behandelwachttijden in de msz. Het verschilt wel per regio. Hoewel de meeste regio's een dalende trend laten zien, zien we in oost een stijging.

In dit plaatje zit data op basis van de Regeling Aanleveren wachttijden medisch-specialistische zorg (NR/REG-2421).

Bron data: NZa
Data augustus 2021 t/m 5 maart 2024

*In Midden Nederland is een ziekenhuis uit de selectie gehaald vanwege te grote afwijkingen die het beeld vertroebelen.

Terug naar overzichtsslide